

Mreža za Afirmaciju Nevladinog Sektora - MANS

Institucionalni okvir Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore David ili Golijat?

I UVOD

Zbog slabih rezultata u borbi protiv korupcije, posebno na najvišim nivoima, ova oblast je postala ključni prioritet u procesu evropskih integracija Crne Gore. U toj borbi Parlament igra važnu ulogu, jer usvaja zakone, bira čelnike nadležnih institucija, nadzire njihov rad i opredjeljuje im budžet neophodan za efikasno funkcionisanje.

Skupština je u decembru 2012.godine uspostavila Odbor za antikorupciju. Ipak, analiza pokazuje da ovo tijelo još uvijek nema dovoljno rezultata, što je konstatovano i u izvještajima o napretku Crne Gore u procesu EU integracija.

Na čelu Odbora je predstavnik opozicije, ali većina članova dolazi iz vladajuće koalicije i to u znatno većem broju nego što su procentualno zastupljeni u Parlamentu. Iz tog razloga, postoji velika mogućnost da aktivnosti Odbora budu blokirane, ukoliko partije na vlasti nisu spremne da otvore određene teme. Takođe, praksa pokazuje da i u slučaju kada predsjednik Odbora u dužem vremenskom trajanju ne zakazuje sjednice, ne postoji politička volja od strane vladajuće većine, koja ima mjesto zamjenika predsjednika Odbora, da obezbijedi efikasan rad ovog radnog tijela.

Ovom tijelu nedostaju neke od ključnih nadležnosti, jer ono nije matični odbor za zakone koji se tiču korupcije, niti se traži mišljenje ovog Odbora prilikom izbora rukovodilaca institucija zaduženih za borbu protiv korupcije. Takođe, nema posebnog Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti antikorupcije kojim bi se preciznije uredile nadležnosti, prava i mehanizmi ovog Odbora.

Od svog uspostavljanja, Odbor je koristio neke kontrolne mehanizme, ali su njihovi dometi ostali ograničeni, posebno u dijelu postupanja po građanskim predstavkama. Odbor je rijetko usvajao zaključke, a čak i kada je to činio, nije obezbijedio njihovo sprovođenje, niti ima uspostavljen mehanizam za efikasno praćenje njihove realizacije.

Neophodno je unaprijediti normativni osnov za rad Odbora za antikorupciju, proširiti njegove nadležnosti i izmijeniti strukturu, definisati procedure rada, uključujući i postupanje po građanskim predstavkama, uspostaviti mehanizme za praćenje sprovođenja zaključaka, intenzivirati kontrolu sprovođenja antikorupcijskih politika i obezbijediti aktivno učešće Odbora u definisanju planiranih reformi.

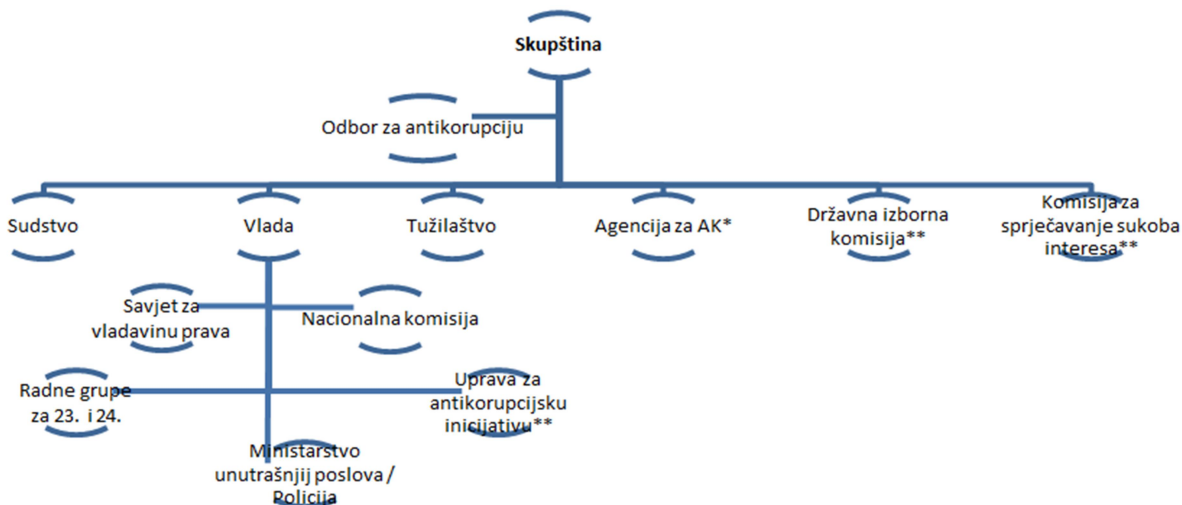
Izradu ove analize finansirali su Evropska unija, Britanska ambasada u Podgorici i Think Tank Fond, Fondacije za otvoreno društvo. Stavovi i mišljenja iz ove analize ne mogu se smatrati stavovima ili mišljenjima donatora koji su finansijski podržali projekat.

II INSTITUCIONALNI KONTEKST

U Crnoj Gori postoji mnoštvo institucija zaduženih za borbu protiv korupcije. Na prvom mjestu su policija, tužilaštvo i sudstvo čiji je primarni zadatak sprovođenje represivnih mjera, odnosno sankcionisanje korupcije. Komisija za sprječavanje sukoba interesa, Državna izborna komisija i Uprava za antikorupcijsku inicijativu se dominantno bave prevencijom korupcije i novim zakonskim rješenjem se predviđa spajanje tih institucija u jedinstvenu Agenciju za sprječavanje korupcije koja počinje sa radom od 1. januara 2016. godine. Postoje i mnoge druge uprave zadužene za javne nabavke, sprječavanje pranja novca, inspekcijski nadzor i slične poslove čiji rad je od direktnog značaja za borbu protiv korupcije.

Vlada Crne Gore je još 2010. godine uspostavila Nacionalnu komisija za praćenje sprovođenja Strategije za borbu protiv korupcije¹, čiji su članovi predstavnici sve tri grane vlasti i civilnog sektora. Nacionalna komisija je godinama bila jedino tijelo u Crnoj Gori koje se bavilo rukovođenjem, organizacijom, sinhronizacijom i praćenjem aktivnosti državnih organa, organa državne uprave i drugih nadležnih institucija u sprovođenju Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, dokumenta koji sadrži sve relevantne reforme koje se moraju preduzeti u ovoj oblasti.

Nakon toga, Vlada je formirala i nekoliko drugih radnih tijela koja se indirektno bave nadzorom nad antikorupcijskim reformama, kao što su Savjet za vladavinu prava², i radne grupe za poglavlja 23 i 24 u pregovorima sa Evropskom unijom. Početkom 2015. godine, bez ozbiljnijeg obrazloženja, Vlada je najavila gašenje Nacionalne komisije³, jedinog antikorupcijskog tijela koje okuplja sve relevantne subjekte i čije sjednice su otvorene za medije.

*Agencija za sprječavanje korupcije počinje sa radom 1. januara 2016. Godine

**Nadležnosti ovih institucija postaće dio nadležnosti Agencije za sprječavanje korupcije od 1. januara 2016. godine

Shema 1: Institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u Crnoj Gori

¹ Vlada Crne Gore, Odluka o obrazovanju Nacionalne komisije za sprovođenje strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, 30. septembar 2010. godine.

² Vlada Crne Gore, Odluka o savjetu za vladavinu prava, 27. mart 2014. Godine.

³ MINA, Marković zatražio ukidanje Nacionalne komisije za borbu protiv korupcije, 16. Januar 2015. godine.

Ipak, svako radno tijelo koje obrazuje Vlada suočava se sa nedostatkom legitimiteta da nametne obaveze drugim granama vlasti. Prvo, jer postoji ustavna podjela vlasti, a drugo jer Vlada, za razliku od Parlamenta, ne bira ključne institucije koje su zadužene za borbu protiv korupcije, niti te institucije Vladi podnose izvještaje o svom radu. Naime, upravo moć i legitimitet institucija leži u zakonima koji odobravaju njihova ovlaštenja ali i troškove kroz usvajanje budžeta, što je u nadležnosti Skupštine.⁴

Sa druge strane, institucionalni okvir za koordinaciju i nadzor nad sprovođenjem antikorupcijskih reformi koji je uspostavila Vlada pokazuje da ova institucija nema viziju o tome kako da se osigura efikasna borba protiv korupcije, uključujući i to ko tu borbu direktno sprovodi, ko je koordinira a ko na kraju vrši nadzor nad aktivnostima i daje smjernice za unapređenje.

Zbog toga je od posebnog značaja bilo uspostavljanje stalnog Odbora za antikorupciju u Skupštini Crne Gore.⁵ Ipak, struktura članova, nadležnosti i dosadašnje aktivnosti ne garantuju da će to tijelo biti u stanju da vrši efikasan nadzor nad sprovođenjem antikorupcijskih reformama, o čemu je više informacija dato u poglavljima koja slijede.

III PREDUSLOVI ZA RAD ODBORA

"Parlamenti, kao primarni izraz volje građana u svakoj zemlji, imaju i primarnu ulogu u borbi protiv korupcije."

*Parlamentarna skupština Savjeta Evrope
"Izveštaj odbora za ekonomska pitanja i razvoj", Strazbur, 2000*

Skupština Crne Gore ostvaruje tri ustavne funkcije - zakonodavnu, kontrolnu i reprezentativnu. Najveći dio ustavnih nadležnosti Skupština ostvaruje upravo preko svojih radnih tijela.

Po pravilu, svaki zakon prije razmatranja i usvajanja na plenarnoj sjednici prolazi raspravu u skupštinskim odborima (takozvano prvo čitanje), koji sačinjavaju izvještaje o razmatranju zakona⁸. Ta radna tijela takođe raspravljaju i o svim amandmanima na zakonske prijedloge.

Efektivan nadzor zavisi od toga da li parlament ima stvarnu moć da mijenja propise⁶, kao i da li skupština i poslanici imaju dovoljno informacija da vrše adekvatan nadzor, kakva je uloga pojedinačnih poslanika i predsjednika odbora, ali i od toga koliko agresivno opozicija obavlja svoju ulogu.⁷

Većina kontrolnih mehanizama Skupštine sprovodi se upravo preko radnih tijela⁹ koja vrše konsultativna i kontrolna saslušanja, kao i parlamentarnu istragu, a razmatraju i podnijete interpelacije o radu Vlade u nekoj oblasti. Nakon sprovedenih kontrolnih mehanizama radna tijela svoje zaključke predlažu Skupštini na usvajanje.

⁴ Venecijanska komisija, *Izveštaj o demokratskom nadzoru službi bezbjednosti*, Venecija, 1. i 2. jun 2007. godine

⁵ Poslovnik Skupštine Crne Gore, član 48a

⁶ G. Loewenberg, S.C. Patterso, *Comparing Legislatures*, Little, Brown 1979.

⁷ J.R. Bond, R. Fleisher, *The President in the Legislative Arena*, Chicago, 1990.

⁸ Izuzetak je usvajanje predloga zakona po skraćenom postupku, kada izvještaj radnog tijela nije obavezan da bi se predlog zakona usvojio (čl. 153 Poslovnika).

⁹ Jedini izuzeci su premijerski sat i poslanička pitanja kao i razmatranje pitanja nepovjerenja Vladi - mehanizmi koji se koriste direktno na plenarnim sjednicama.

Reprezentativnu funkciju parlament takođe ostvaruje preko radnih tijela, koja omogućavaju građanima i drugim subjektima da učestvuju u radu bez prava odlučivanja, ali i da podnose predstavke i traže konkretna postupanja u nekim oblastima. Ipak, razmatranje predstavki Poslovníkom je definisano kao obavezno za samo dva radna tijela Skupštine - Odbor za antikorupciju i Odbor za ljudska prava i slobode, dok je drugim tijelima ostavljeno da samostalno procijene da li će razmatrati predstavke svojih građana.

Nadležnosti Odbora za antikorupciju

Skupština Crne Gore nije održala konsultacije sa stručnom javnošću, niti je koristila najbolje prakse drugih zemalja za donošenje izmjena Poslovníka kojima je uspostavljen Odbor za antikorupciju. Zbog toga su neke nadležnosti Odbora veoma široko i neprecizno postavljene¹⁰, a veoma važne nadležnosti, koje imaju druga skupštinska radna tijela, uopšte nisu date ovom Odboru.

Naime, Poslovníkom nije predviđeno da ovaj Odbor razmatra pristigle predloge zakona iz oblasti koje su u njegovoj nadležnosti, odnosno nije mu data funkcija matičnog odbora, već tu ulogu imaju druga skupštinska tijela¹¹.

Pored toga, za razliku od srodnih radnih tijela, od ovog Odbora se ne zahtijeva davanje mišljenja prilikom imenovanja lica na čelne funkcije u institucijama koje su zadužene za borbu protiv korupcije, kao što su Vrhovni državni tužilac, članovi Sudskog i Tužilačkog savjeta, direktori Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Pregled nadležnosti Odbora za antikorupciju u odnosu na srodne odbore dat je u aneksu ove analize.

Analizom funkcija koje neko radno tijelo Skupštine treba da ima kako bi efikasno izvršavalo svoje zadatke, dolazimo do zaključka da Odbor za antikorupciju ima samo polovinu takvih nadležnosti.

Naime, taj Odbor ima mogućnost pristupa tajnim podacima, pravo da koristi kontrolne mehanizme, prati sprovođenje zakona i razmatra građanske predstavke.

Iz analize Ustava, Poslovníka Skupštine i drugih akata kojima se definiše rad Parlamenta, proizilaze sljedeće funkcije koje treba da ima radno tijelo kako bi moglo uspješno obavljati svoje zadatke:

- 1. Postojanje posebnog zakona kojim se definiše njegov rad;*
- 2. Funkcija matičnog odbora za prijedloge akata u oblastima koje pokriva;*
- 3. Obaveza davanje mišljenja na izbor čelnika u institucijama koje sprovode propise u oblastima koje pokriva;*
- 4. Praćenje i ocjenjivanje usklađenosti zakona sa pravnom tekovinom EU u oblastima koje pokriva;*
- 5. Praćenje primjene zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom EU u oblastima koje pokriva;*
- 6. Pristup tajnim podacima;*
- 7. Mogućnost korišćenja kontrolnih mehanizama;*
- 8. Razmatranje građanskih predstavki.*

¹⁰ Poslovníka Skupštine Crne Gore, član 48a. Prema Poslovníku odbor: nadgleda i analizira rad državnih organa, institucija, organizacija i tijela u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala; razmatra pitanja i probleme u sprovođenju zakona koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i predlaže njihove izmjene; predlaže dodatne mjere za unapređenje strategija, akcionih planova i drugih dokumenata koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i razmatra predstavke i upućuje ih nadležnim organima u skladu sa alinejom 1 ovog člana.

¹¹ Najčešće odbori za politički sistem, pravosuđe i upravu, za ekonomiju, finansije i budžet, i za bezbjednost i odbranu

Srodna radna tijela imaju znatno više funkcija, pa Odbor za bezbjednost i odbranu, kao i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu imaju po šest od osam mogućih funkcija, a Odbor za ekonomiju, finansije i budžet pet¹².

Ipak, čak i kada bi Odbor za antikorupciju imao dobro definisane nadležnosti, rezultati njegovog rada bi primarno zavisili od aktivnosti njegovih članova.

Struktura Odbora za antikorupciju

Prisustvo kontrolnih mehanizama je neophodan, ali ne i dovoljan uslov za efektivan nadzor¹³. Pored dobrog definisanja nadležnosti Odbora i mehanizama koje ovo radno tijelo može da koristi kako bi obavljalo potrebne zadatke, jednako je važna i njegova struktura.

Imajući u vidu da je za efikasan rad ovakvog radnog tijela prvenstveno važna politička volja, te da neki poslanici mogu smatrati da borba protiv korupcije nije u njihovom najboljem interesu¹⁶, predsjedavanje Odborom za antikorupciju je povjereno opozicionom poslaniku, pošto se od predstavnika opozicije očekuje veća kontrolna inicijativa u odnosu na poslanike iz vlasti.

Na ovaj način uspostavljen je polazni osnov za efikasno funkcionisanje Odbora, jer njegov predsjednik ima nadležnost da samostalno saziva sjednice, predlaže dnevni red, saraduje sa predstavnicima svih grana vlasti u vezi sa djelokrugom rada odbora, da se stara o primjeni zaključaka koje Odbor donese, kao i da na sjednice poziva treća lica zainteresovana za učešće u raspravi¹⁷.

Ipak, Skupština do kraja nije istrajala u obezbjeđivanju uslova za efikasno funkcionisanje Odbora, pa je u to radno tijelo koje čini 13 članova izabrano osam predstavnika vlasti i samo pet opozicionih poslanika.

Na taj način onemogućeno je donošenje bilo kakve odluke, osim ukoliko sa njom nisu saglasni poslanici vladajuće većine, jer je za odlučivanje potrebna većina prisutnih poslanika.

Primjer Slovenačkog parlamenta pokazuje da je, ukoliko postoji politička volja, moguće obezbijediti da posebno važna radna tijela ne budu blokirana od strane vladajućih poslanika.

Na primjer, u Komisiji za nadzor nad obavještajnim i bezbjedonosnim službama slovenačke Skupštine, kojom predsjedava opozicioni poslanik, većina članova dolazi iz redova opozicije. Ovakav pristup omogućio je da Komisija veoma efikasno funkcioniše i uspješno razmatra veoma važne teme bez mogućnosti opstrukcije.¹⁴

Sa druge strane, hrvatski Parlament ima drugačije rješenje, i to upravo sa radnim tijelom koje je zaduženo za praćenje sprovođenja nacionalne antikorupcijske strategije. Tim tijelom predsjedava opozicioni poslanik, čine ga još četiri člana iz reda poslanika, dok većina od šest članova dolaze iz reda sindikata, nevladinih organizacija, akademske zajednice, struke i medija.¹⁵

¹² U Aneksu 2 je data tabela sa pregledom funkcija koje ima svako od ovih skupštinskih tijela.

¹³ R. Pelizzo, R. Staphenurst, D. Olson, *Parliamentary Oversight for Government Accountability*, The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Washington DC, 2006.

¹⁴ V. Maras, A. Maskovic, *Parlamentarni nadzor nad sektorom bezbjednosti i odbrane*, Podgorica, 2011.

¹⁵ V. Calovic, V. Maras, J. Mandic, P. Cupic, A. Maskovic, R. Terzic, *Korupcija ili EU Integracije III*, Podgorica, 2010.

¹⁶ S. Kpundeh, P. Dininio, *Political Will* (rad u okviru publikacije "Role of the Parliament in Curbing Corruption"), World Bank Institute, Washington DC, 2006.

¹⁷ Poslovnik Skupštine Crne Gore, članovi 62, 63, 64 i 67.

Štaviše, poslanici iz vladajućih partija mogu u potpunosti onemogućiti aktivnosti Odbora, jer je za njegov rad potreban kvorum od najmanje polovine članova. To znači da opozicioni poslanici ne mogu ni održati sjednicu bez prisustva makar nekih poslanika iz vladajuće većine.

Ovakva struktura Odbora za antikorupciju se u velikoj mjeri razlikuje od iskustava zemalja regiona koje su sličnim radnim tijelima dale veća ovlaštenja i mogućnosti za vršenje kontrole, dok je prostor za blokadu njihovog rada od strane vladajućih poslanika sveden na minimum.

Struktura ovog Odbora je suprotna predlozima Interparlamentarne unije, prema kojima opozicija mora biti adekvatno zastupljena u kontrolnim radnim tijelima i imati dovoljno mehanizama da pokrene rasprave o pitanjima od javnog interesa, kao i istrage za navodne slučajeve korupcije¹⁸.

IV REZULTATI RADA ODBORA

Globalna organizacija parlamentaraca protiv korupcije (GOPAC), ključna međunarodna organizacija koja se bavi ulogom parlamenata i poslanika u borbi protiv korupcije preporučuje da svaki parlament, ali i poslanik pojedinačno, treba da obezbijede da zakonodavna grana vlasti igra aktivnu ulogu u izradi i implementaciji nacionalnih antikorupcijskih strategija, uspostavljanju i jačanju antikorupcijskih tijela i u oblikovanju legislative koja se bavi antikorupcijom.¹⁹

U prvih tri godine svog rada Antikorupcijski odbor u najvećoj mjeri nije ispunio ova očekivanja.

Planiranje aktivnosti

Odbor za antikorupciju je usvojio planove rada za 2013, 2014. i 2015. godinu, što predstavlja dobru praksu. Ipak, njihovom usvajanju nisu prethodile konsultacije sa stručnom javnošću.

Većina planiranih aktivnosti odnosila se na održavanje saslušanja, razmatranje izvještaja institucija i definisanje procedura potrebnih za rad odbora, kao što su one koje se tiču razmatranja prestavki građana, saradnje sa Nacionalnom komisijom za praćenje sprovođenja Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i NVO sektorom. Dio planiranih aktivnosti odnosio se na razmatranje zakonodavstva relevantnog za borbu protiv korupcije i budžeta antikorupcijskih institucija, kao i organizovanje posebnih tematskih sjednica tim povodom. Manji broj aktivnosti odnosio se na posjete inostranstvu u cilju jačanja kapaciteta Odbora.

Odbor nije realizovao većinu aktivnosti predviđenih za 2013. i 2014. godinu, kao ni onih u tekućem planu rada za 2015. godinu. Naime, tokom 2013. godine u potpunosti je realizovano nešto više od trećine planiranih aktivnosti, dok je u 2014. godini taj procenat još niži i iznosi svega četvrtinu mjera predviđenih planom rada. U prvom kvartalu tekuće godine Odbor je realizovao svega deset procenata mjera predviđenih planom rada za 2015. godinu.²⁰ Odbor je u drugom kvartalu i prvom dijelu trećeg

¹⁸ Interparliamentary Union, *Background paper for the Second Global Forum on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity*, The Hague, Netherlands, 2011.

¹⁹ Global Organization of Parliamentarians against Corruption, *Anti-Corruption Assessment Tool for Parliamentarians*, Manila, 2013.

²⁰ MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. decembra 2012. do 31. marta 2015. godine*, Podgorica, 2015.

kvartala bio u obavezi da realizuje 14 mjera od čega je trećina u potpunosti realizovana a samo jedna mjera djelimično realizovana.²¹ Odbor od jula 2015. godine nije održao ni jednu sjednicu, pa nije bilo realizacije preostalih aktivnosti predviđenih planom rada za 2015. godinu.

Ovo pokazuje da Odbor ili ne usvaja realne godišnje planove rada ili ne ulaže dovoljno napora kako bi ih realizovao.

Ipak, nedostatak rezultata Odbora tokom 2015. godine potrebno je posmatrati i kroz prizmu bojkota rada Skupštine i njenih radnih tijela od strane političke grupacije iz koje dolazi predsjednik Odbora. Naime, od jula 2015. godine²² Odbor za antikorupciju nije održao ni jednu sjednicu jer se njegov predsjednik nalazi van Parlamenta. Ipak, iako su se iz te političke grupacije mogle čuti najave bojkota rada Parlamenta do održavanja parlamentarnih izbora, predsjednik Odbora nije podnio ostavku na tu funkciju. Sa druge strane, zamjenik predsjednika Odbora, koji dolazi iz reda najveće partije na vlasti, nije zakazao niti jednu sjednicu ovog radnog tijela kako bi se nastavilo sa ispunjavanjem obaveza iz plana rada za tekuću godinu. Sjednicu nije zakazao ni predsjednik Skupštine Crne Gore, iako na to po Poslovniku ima pravo²³. Ovakvo ponašanje navodi na sumnju u postojanje političke volje da se obezbijedi efikasan rad Odbora, ispunjavanje obaveza iz sopstvenog plana rada ali i prioriteta koji su dio evropskih integracionih procesa Crne Gore.

Saslušanja

Od uspostavljanja Odbora za antikorupciju predstavnici MANS-a su neposredno pratili sjednice ovog radnog tijela kako bi utvrdili nivo efikasnosti odbora, odnosno u kojoj mjeri ovo radno tijelo doprinosi ukupnoj borbi protiv korupcije na nivou cijele države.

Podaci pokazuju da u periodu od tri godine, od decembra 2012. godine, kada je uspostavljen, zaključno sa decembrom 2015. godine, Odbor nije dao ozbiljniji doprinos borbi protiv korupcije, što ukazuje na nedostatak političke volje većine njegovih članova²⁴.

Tri²⁵ od ukupno sedam²⁶ kontrolnih saslušanja, koja je Odbor održao, organizovana su kroz korišćenje preferencijalnih mehanizama za opozicione poslanike. Taj mehanizam je definisan

---

²¹ MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. aprila 2015. do 31. jula 2015. godine*, Podgorica, 2015.

²² Zaključno sa 23. decembrom 2015. godine. Više informacija na Portalu Skupštine, u sekciji Odbora za antikorupciju: <http://www.skupstina.me/index.php/me/odbor-za-antikorupciju/sjednice> (

²³ Poslovnik Skupštine Crne Gore, član 63 stav 2.

²⁴ S. Kpundeh, P. Dininio, *Political Will* (rad u okviru publikacije "Role of the Parliament in Curbing Corruption"), World Bank Institute, Washington DC, 2006.

²⁵ Kontrolna saslušanja bila su posvećena privatizaciji crnogorskog "Telekoma", aferi "Snimak" i kupovini motela „Zlatica“ sa pripadajućim zemljištem za potrebe rješavanja pitanja smještaja specijalne i posebne jedinice Uprave policije.

²⁶ Kontrolna saslušanja bila su posvećena ispitivanjem činjenica iz predstavke Udruženja kompozitora Crne Gore, višemilionskim ugovorima za pravne i konsultantske usluge plaćene od strane Elektroprivrede Crne Gore, izgradnji zgrade Centra bezbjednosti u Podgorici, Uprave policije, kao i nezakonitoj naplati naknada za korišćenje vikendica na lokalitetu Ada Bojana, koje su nelegalno sagrađene.

Poslovníkom Skupštine i omogućava poslanicima iz opozicije da u radnom tijelu, jednom u toku redovnog zasjedanja, odnosno dva puta godišnje, iniciraju jedno kontrolno saslušanje, za šta im nije potrebna podrška većine, već samo trećine članova radnog tijela²⁸. U jednom periodu trend kontrolnih saslušanja organizovanih uz podršku većine članova Odbora počeo je da raste²⁹, što je nagovještavalo da će se efikasnost rada Odbora unaprijediti, te da će i poslanici vlasti aktivnije učestvovati u kontrolnim aktivnostima umjesto da ih opstruiraju. Ipak, na kraju se pokazalo suprotno. Zbog bojkota rada Parlamenta od strane predsjednika Odbora i neaktivnosti njegovog zamjenika koji dolazi iz redova parlamentarne većine, Odbor u drugoj polovini 2015. godine nije organizovao bilo kakve sjednice, pa samim tim ni saslušanja.

Odbor je od osnivanja do kraja 2015. godine održao i četiri konsultativna saslušanja³⁰ i to uz podršku članova koji dolaze iz vladajućih partija.

Od svih saslušanja koje je Odbor sproveo, samo dva su dovela do usvajanja konkretnih zaključaka, dok je jedna sjednica okončana upostavljanjem pododbora koji treba da se bavi unapređenjem pravnog okvira u oblasti prekršajnog postupka. Ipak, samo uspostavljanje pododbora nije dalo značajan doprinos unapređenju prekršajnog sistema u Crnoj Gori, iako je pravni okvir u ovoj oblasti poboljšan.³¹

Čak ni u slučajevima kada je Odbor usvojio zaključke, nisu stvorene realne pretpostavke da se njima promijeni loša praksa institucija. Naime, Odbor je samo jednom održao sjednicu, i to trideset sedmu po redu, na kojoj je razmatrao izvještaj o sprovođenju zaključaka tog radnog tijela. Ipak odbor se

Jedan od najboljih primjera efikasnih antikorupcijskih odbora poznatih u međunarodnoj teoriji dolazi iz Kenije, zemlje koja je formalno na puno nižem stepenu razvoja od Crne Gore. Ipak, u ovoj zemlji, dometi Antikorupcijskog odbora su neuporedivo veći.

Kenija je još 1998. godine uspostavila Antikorupcijski odbor, koji je pozvao javnost i sve zainteresovane da im dostave informacije o konkretnim slučajevima korupcije. Ovaj odbor je dobio preko 1000 pisama, nakon čega je saslušao njihove podnosiocce i izlazio na teren da utvrdi okolnosti konkretnih slučajeva.

Na osnovu tako prikupljenih informacija, nakon dvije godine rada, Odbor je Skupštini podnio izvještaj u kojem je utvrdio da je preko 56% javnih prihoda utrošeno u koruptivnim uslovima.

Odbor je takođe sastavio listu najkorumpiranijih lica u zemlji, što je podiglo javnu svijest o pitanjima korupcije do tog nivoa da su odmah uslijedile izmjene ključnih zakona, ali i konkretne aktivnosti izvršne vlasti i pravosuđa u gonjenju počinitelaca koruptivnih krivičnih djela.²⁷

²⁷ F. Matiangi, *Case Study on the Role of the Parliament in Fight against Corruption: The Case of Kenyan Parliament* (rad u okviru publikacije "Role of the Parliament in Curbing Corruption"), World Bank Institute, Washington DC, 2006.

²⁸ Poslovníkom Skupštine Crne Gore, član 75 stav 3.

²⁹ MANS, *Izvještaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. decembra 2012. do 15. jula 2014. godine*, Podgorica, 2014; *Izvještaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. aprila 2015. do 31. jula 2015. godine*, Podgorica, 2015.

³⁰ Konsultativna saslušanja bila su posvećena pitanjima nezavisnosti sudija za prekršaje i prekršajnog sistema u Crnoj Gori, smanjenja transparentnosti javnih registara kompanija i nepokretnosti, rizika od korupcije u javnim nabavkama, kao i mogućnosti uvođenja novog krivičnog djela „nezakonito bogaćenje javnih funkcionera” u skladu sa članom 20 Konvencije UN protiv korupcije.

³¹ Vlada je 25. decembra 2014. godine Skupštini predložila novi Zakon o sudovima, kojim je propisano da Sudski savjet bira sudije za prekršaje, za razliku od dotadašnjeg rješenja kojim je bilo propisano da sudije za prekršaje imenuje Vlada, što je bilo suprotno ustavnoj obavezi da se obezbijedi nezavisnost sudstva. Ipak, Odbor za antikorupciju nije razmatrao ovaj predlog zakona, niti je davao amandmane na njegov tekst, što govori da je prilično pasivno posmatrao izmjenu regulative koja se tiče poboljšanja nezavisnosti sudova za prekršaje, iako je imao pododbor koji je trebalo da se bavi tom problematikom. Skupština je ovaj Zakon usvojila 26. februara 2015. godine. Više informacija na portalu Skupštine Crne Gore www.skupstina.co.me.

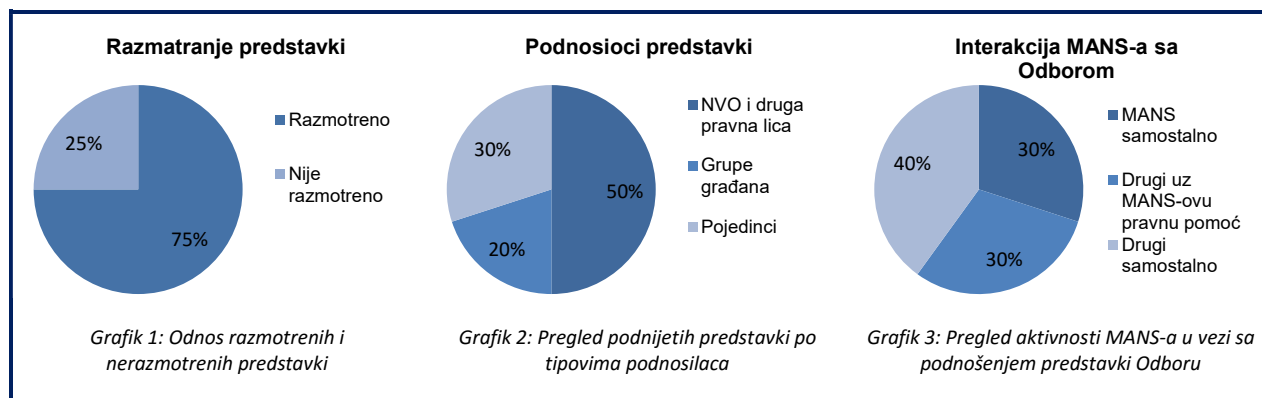
nakon te sjednice nije više bavio sprovođenjem sopstvenih zaključaka i preporuka, niti je uspostavio sistem na osnovu kojeg bi se sprovođenje zaključaka i preporuka redovno pratilo.³²

Stoga se, opravdano, postavlja pitanje svrsishodnosti upotrebe kontrolnih mehanizama, ako Odbor ne iskoristi mogućnost da obezbijedi sprovođenje zaključaka ili preporuka, tako da se zaista promijeni praksa izvršne ili sudske vlasti i unaprijedi rad u određenoj oblasti od značaja za borbu protiv korupcije.

Razmatranje predstavlki građana i drugih lica

Od svih oblasti, Odbor je najviše radio na osnovu predstavlki nevladinih organizacija i građana, koji su tom tijelu predlagali da se bavi oblastima koje su ključne za uspješnu borbu protiv korupcije.

Odboru je ukupno podnijeto 20 predstavlki, od čega su nevladine organizacije, druga pravna lica i grupe građana podnijeli 14 predstavlki, a preostale predstavke podnijete su od strane fizičkih lica. Najveći broj predstavlki je razmotren od strane Odbora, a njih pet nije uspjelo da se nadje na dnevnom redu neke od sjednica, od čega dvije koje su podnijete tokom 2014. godine. Ovo pokazuje da podnijeta predstavka može čekati više od godinu dana da bi bila razmotrena od strane Odbora, ukoliko se to uopšte i desi.

Od početka rada Odbora, MANS se najintenzivnije bavio njegovim radom, pa smo tako podnijeli najviše predstavlki ovom radnom tijelu Skupštine, a pružali smo i pravnu pomoć drugim zainteresovanim subjektima koji su željeli da se pisanom predstavkom obrate Odboru. Ovo pokazuje da sam Odbor nije učinio dovoljno kako bi svoj rad približio građanima, NVO i drugim subjektima, niti da je razvio jasne procedure i instrukcije, koje bi olakšale direktnu interakciju sa tim strukturama.

Za većinu razmotrenih predstavlki od nadležnih državnih organa zatražena je dodatna dokumentacija, nekon čega je planirano ih Odbor formalno stavi na dnevni red i o njima raspravlja, ali se to do sada još uvijek nije desilo. O manjem broju predstavlki Odbor je raspravljao i u većini slučajeva donio odgovarajuće zaključke. Ipak, zbog nedostatka mehanizma za njihovo praćenje konkretni rezultati i po ovim predstavkma su izostali.

³² MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. aprila 2015. do 31. jula 2015. godine*, Podgorica, 2015

U slučaju jedne predstavke, predstavnici vladajućih partija nisu se pojavili na sjednici Odbora, kako bi zbog nedostatka kvoruma onemogućili da se raspravlja o političkoj korupciji i izbornim neregularnostima uoči lokalnih izbora održanih u maju 2014. godine. Zbog činjenice da poslanici iz redova vlasti imaju neuporedivo veći broj članova u ovom odboru u odnosu na članove iz opozicije, bez njihovog prisustva ne može se održati ni jedna sjednica, pa ovo predstavlja efikasan sistem za blokiranje rada Odbora od strane poslanika iz redova vlasti.

Takođe, zbog nedostatka adekvatnih procedura kojima bi se normiralo postupanje Odbora po dobijenim predstavkama, nije definisano ni pitanje kako podnosioci predstavki učestvuju u radu Odbora. Zbog toga, predsjednik Odbora se rukovodio odredbama Poslovnika Skupštine Crne Gore po kojem pravo na pozivanje trećih lica da učestvuju u radu sjednice Odbora ima predsjednik tog tijela. U dosadašnjoj praksi predsjednik nije imao jasne kriterijume, niti konzistentnu praksu, po pitanju pozivanja podnosioca predstavki da na sjednicama tog tijela daju detaljnija obrazloženja i da članove Odbora dodatno upoznaju sa problemom na koji su pisanim putem ukazali.

V PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE

Uzimajući u obzir sadašnju institucionalnu poziciju Odbora, kao i njegove praktične domete, smatramo da je potrebno unaprijediti normativni osnov za rad tog tijela, kao i dosadašnju praksu.

Preporuke za Skupštinu Crne Gore:

1. Usvajati Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti antikorupcije koji će propisati ovlašćenja Odbora i mehanizme za kontrolu svih aspekata borbe protiv korupcije, od unapređenja pravnog, institucionalnog i kadrovskeg okvira, do praćenja rada svih nadležnih institucija;
2. Izmijeniti Poslovnik Skupštine i propisati obavezu davanja mišljenja Odbora za antikorupciju na predloge za izbore i imenovanja lica na čelo svih institucija koje se bave borbom protiv korupcije;
3. Izmijeniti Poslovnik Skupštine na način da se Odboru za antikorupciju, kao matičnom radnom tijelu, propiše nadležnost razmatranja predloženih akata iz oblasti borbe protiv korupciju i organizovanog kriminala, kao i nadležnost da:
  - a. Na predlog Vlade usvaja državne antikorupcijske strategije i akcione planove;
  - b. Prati i ocjenjuje uspješnost sprovođenja državne antikorupcijske strategije i akcionih planova;
  - c. Razmatra izvještaje i usvaja preporuke za rad organa i nezavisnih tijela;
  - d. sprovodi analizu rizika i procjenu planova integriteta u oblastima koje su posebno pogodne za korupciju, uključujući prostorno planiranje, prodaju državnog zemljišta, javne nabavke, poresku politiku, sport i dr;
4. Izmijeniti Poslovnik Skupštine na način da Odbor za antikorupciju preuzme dio nadležnosti drugih tijela koje se odnose na pitanja antikorupcije;

5. Izmijeniti Poslovnik i revidirati strukturu članova Odbora tako da:
- poslanici iz redova opozicije imaju većinu članova ovog tijela ili
  - da se za članove Odbora pored poslanika imenuju i predstavnici nevladinog sektora, sindikata i profesionalnih udruženja, u skladu sa najboljom praksom drugih država ili
  - da se uspostave posebni mehanizmi za deblokiranje rada Odbora, kao što je mogućnost intenzivnijeg korišćenja preferencijalnih opozicionih mehanizama nego u slučaju drugih radnih tijela.

Preporuke za Odbor za antikorupciju:

6. Proširiti obuhvat djelovanja Odbora i obezbijediti aktivniju ulogu tog tijela u razmatranju ključnih koruptivnih pitanja, u skladu sa prioritetima zemlje u procesu evropskih integracija, kao što su politička korupcija i izborne zloupotrebe;
7. Donijeti pravila o razmatranju građanskih predstavi sa jasno definisanim obavezama i rokovima za postupanje svih učesnika u postupku razmatranja;
8. Uspostaviti sistem za praćenje sprovođenja zaključaka Odbora i sistem sankcionisanja odgovornih lica koja ne postupaju po zaključcima Odbora;
9. Pojačati kontrolnu ulogu u sprovođenju antikorupcijskih politika izvršne vlasti u oblasti borbe protiv korupcije, uključujući i akcione planove za Poglavlja 23 i 24 i obezbijediti aktivnije učešće u definisanju budućih reformi;
10. Planom rada Odbora normirati obavezu održavanja sjednica tog radnog tijela najmanje jednom u toku mjeseca, kako bi se obezbijedilo kontinuirano zasijedanje i rad Odbora.

LITERATURA

Stručna literatura

- G. Loewenberg, S.C. Patterson, *Comparing Legislatures*, Little, Brown 1979.
- J.R. Bond, R. Fleisher, *The President in the Legislative Arena*, University of Chicago, Chicago, 1990.
- R. Pelizzo, R. Stapenhurst, D. Olson, *Parliamentary Oversight for Government Accountability*, Međunarodna Banka za Obnovu i Razvoj / Svjetska Banka, Washington DC, 2006.
- S. Kpundeh, P. Dininio, *Political Will* (rad u okviru publikacije "Role of the Parliament in Curbing Corruption"), World Bank Institute, Washington DC, 2006.
- F. Matiangi, *Case Study on the Role of the Parliament in Fight Against Corruption: The Case of Kenyan Parliament* (rad u okviru publikacije "Role of the Parliament in Curbing Corruption"), Institut Svjetske Banke, Vašington, 2006.
- Institut Alternativa, *Odbor za antikorupciju - lijek ili placebo?*, Podgorica, 2012.
- V. Čalović, V. Maraš, J. Mandić, P. Čupić, A. Masković, R. Terzić, *Korupcija ili EU Integracije III*, Podgorica, 2010.
- V. Maras, A. Maskovic, *Parlamentarni nadzor nad sektorom bezbjednosti i odbrane*, Podgorica, 2011.
- MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. decembra 2012. do 15. jula 2014. godine*, Podgorica, 2014.
- MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. decembra 2012. do 31. marta 2015. godine*, Podgorica, 2015.
- MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. decembra 2012. do 31. marta 2015. godine*, Podgorica, 2015.
- MANS, *Izveštaj o radu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore u periodu od 1. aprila 2015. do 31. jula 2015. godine*, Podgorica, 2015.

Međunarodna dokumenta

- Parlamentarna skupština Savjeta Evrope, *Izveštaj odbora za ekonomska pitanja i razvoj*, Strazbur, 2000.
- Interparliamentary Union, *Background paper for the Second Global Forum on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity*, The Hague, Netherlands, 2011.
- Globalna organizacija parlamentaraca protiv korupcije (GOPAC), *Anti-Corruption Assessment Tool for Parliamentarians*, Manila, 2013.
- Evropska komisija, *Montenegro 2015 Progress Report*, Brisel, 2015.
- Evropska komisija, *Montenegro 2014 Progress Report*, Brisel, 2014.
- Evropska komisija, *Montenegro 2013 Progress Report*, Brisel, 2013.
- Evropska komisija, *Montenegro 2013 Progress Report*, Brisel, 2012.
- Venecijanska komisija, *Izveštaj o demokratskom nadzoru službi bezbjednosti*, Venecija, 1. i 2. jun 2007.

Legislativa i druga dokumenta

- Ustav Crne Gore ("Sl. list Crne Gore" br. 1/2007 i 38/2013).
- Poslovnik Skupštine Crne Gore ("Sl. list Crne Gore" br. 51/2006, 66/2006, 88/2009, 80/2010, 39/2011, 25/2012 i 49/2013).
- Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane ("Sl. list Crne Gore" br. 80/2010).
- Zakon o tajnosti podataka ("Sl. list Crne Gore", br. 14/08, 76/09, 41/10, 40/11, 38/12, 44/12 i 14/13).
- Poslovnik Hrvatskoga sabora (NN br. 81/13).
- Odluka o Nacionalnom vijeću za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije (Hrvatski sabor, 2006.).
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o Nacionalnom vijeću za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije (Hrvatski sabor, 2009.).
- Strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2010-2014. godine (Podgorica, 2010.).
- Akcioni plan za sprovođenje Strategije borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2013-2014. godine. (Podgorica, 2013.).
- Akcioni plan za pregovaračko poglavlje 23 – pravosuđe i temeljna prava (Podgorica, 2013.).
- Akcioni plan za pregovaračko poglavlje 24 – pravda, sloboda i bezbjednost (Podgorica, 2013.).

Ispraćene sjednice Odbora za antikorupciju

- Četrdeseta sjednica, 29.07.2015.
- Treća zajednička sjednica Odbora za antikorupciju i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, 23.07.2015.
- Tridesetdeveta sjednica, 17.07.2015.
- Tridesetosma sjednica, 23.06.2015.
- Druga zajednička sjednica Odbora za antikorupciju i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, 15.05.2015.
- Tridesetsedma sjednica, 13.05.2015.
- Tridesetšesta sjednica, 18.04.2015.
- Tridesetpetna sjednica, 20.04.2015.
- Tridesetčetvrta sjednica, 27.03.2015.
- Tridesettreća sjednica, 18.03.2015.
- Tridesetdruga sjednica, 23.02.2015.
- Tridesetprva sjednica, 11.02.2015.
- Trideseta sjednica, 20.01.2015.
- Dvadesetdeveta sjednica, 23.12.2014.
- Dvadesetosma sjednica, 18.12.2014.
- Dvadesetsedma sjednica, 22.12.2014.
- Dvadesetšesta sjednica, 12.12.2014.
- Dvadesetpetna sjednica, 8.12.2014.
- Dvadesetčetvrta sjednica, 19.11.2014.
- Dvadesettreća sjednica, 10.11.2014.
- Dvadesetdruga sjednica, 30.10.2014.
- Dvadesetprva sjednica, 6.10.2014.
- Dvadeseta sjednica, 25.07.2014.
- Devetnaesta sjednica, 24.07.2014.
- Osamnaesta sjednica, 18.07.2014.
- Sedamnaesta sjednica, 30.06.2014.
- Šesnaesta sjednica, 9.07.2014.
- Petnaesta sjednica, 20.05.2014.
- Četrnaesta sjednica, 10.04.2014.
- Trinaesta sjednica, 30.12.2013.
- Dvanaesta sjednica, 20.12.2013.
- Nastavak jedanaeste sjednice, 29.01.2014.
- Jedanaesta sjednica, 27.12.2013.
- Prva zajednička sjednica Odbora za antikorupciju i Odbora za bezbjednost i odbranu, 16.12.2013.
- Deseta sjednica, 23.12.2013.
- Zajednička sjednica Odbora za antikorupciju i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, 20.12.2013.
- Nastavak devete sjednice, 27.11.2013.
- Deveta sjednica, 25.11.2013.
- Osma sjednica, 11.11.2013.
- Sedma sjednica, 11.10.2013.
- Šesta sjednica, 24.07.2013.
- Peta sjednica, 27.03.2013.
- Četvrta sjednica, 22.03.2013.
- Treća sjednica, 25.02.2013.
- Druga sjednica, 06.02.2013.
- Prva sjednica, 26.12.2012.

Aneks 1: Pregled nadležnosti Odbora za antikorupciju i drugih srodnih odbora u Skupštini Crne Gore.

Antikorupcija	Politički sistem, pravosuđe i uprava	Bezbjednost i odbrana	Ekonomija, finansije i budžet
<p>1. Nadgleda i analizira rad državnih organa, institucija, organizacija i tijela u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala;</p> <p>2. Razmatra pitanja i probleme u sprovođenju zakona koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i predlaže njihove izmjene;</p> <p>3. Predlaže dodatne mjere za unapređenje strategija, akcionih planova i drugih dokumenata koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala;</p> <p>4. Razmatra predstave i upućuje ih nadležnim organima.</p>	<p>1. Razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja koja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -osnivanje, organizaciju i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima; -sistem lokalne samouprave; -državne simbole; -upotrebu nacionalnih simbola; -državne praznike; -crnogorsko državljanstvo; -izborni sistem; -referendum; -teritorijalnu organizaciju Crne Gore; -organizaciju i položaj Glavnog grada i Prijestonice; -medijski i radio-difuzni sistem; -krivična i druga djela, odgovornost i kazne; -amnestiju, pomilovanje i pravnu pomoć; <p>2. Podnosi Skupštini predlog za izbor četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika;</p> <p>3. Podnosi Skupštini predlog za izbor četiri člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika;</p> <p>4. Razmatra predlog za izbor vrhovnog državnog tužioca;</p> <p>5. U svojim oblastima prati i ocjenjuje usklađenost zakona sa pravnom tekovinom Evropske Unije i, na osnovu izvještaja Vlade, prati i ocjenjuje primjenu zakona, posebno zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom Evropske Unije</p>	<p>1. Razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata, strategiju i druga pitanja iz oblasti bezbjednosti i odbrane Crne Gore i njenih građana;</p> <p>2. Vršiti parlamentarnu kontrolu rada policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost i drugih bezbjednosnih organa i službi;</p> <p>3. Razmatra ostvarivanje Ustavom utvrđenih prava i sloboda čovjeka i građanina u primjeni ovlašćenja policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost i drugih bezbjednosnih organa i službi;</p> <p>3. Razmatra predloge za imenovanje direktora policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost;</p> <p>4. Daje mišljenje na predlog za imenovanje, odnosno postavljenje rukovodioca vojno obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova u Ministarstvu odbrane.</p>	<p>1. Razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja koja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razvoj i strategiju ekonomskog razvoja Crne Gore; -uslove za djelovanje tržišta i tržišne konkurencije; privređivanje, preduzetništvo i investiciona ulaganja; -prirodna bogatstva, energetiku, rudarstvo, industriju, pomorstvo, saobraćaj i trgovinu; -budžet Crne Gore i završni račun budžeta Crne Gore; -finansijska prava i obaveze Crne Gore; poreze i druge dažbine; carine; -banke; -hartije od vrijednosti; kredite, javne zajmove i zaduživanje Crne Gore; -osiguranje imovine i lica; igre na sreću; -imovinsko-pravne, svojinske i obligacione odnose. <p>2. U svojim oblastima prati i ocjenjuje usklađenost zakona sa pravnom tekovinom Evropske Unije i, na osnovu izvještaja Vlade, prati i ocjenjuje primjenu zakona, posebno zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom Evropske Unije.</p>

Izvor: Poslovnik o radu Skupštine Crne Gore

Sivom bojom su osjenčene nadležnosti srodnih odbora koje se tiču oblasti antikorupcije.

Aneks 2: Pregled funkcija skupštinskih odbora

Funkcije / radno tijelo	Odbor za antikorupcij u	Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu	Odbor za bezbjednost i odbranu	Odbor za ekonomiju, finansije i budžet
1. Rad je regulisan posebnim zakonom	Ne	Ne	Da	Ne
2. Funkcija matičnog odbora	Ne	Da	Da	Da
3. Davanje mišljenja na izbor čelnika	Ne	Da	Da	Ne
4. Praćenje i ocjenjivanje usklađenosti zakona sa EU	Ne	Da	Ne	Da
5. Praćenje primjene zakona	Da	Da	Da	Da
6. Pristup tajnim podacima	Da	Ne	Da	Ne
7. Kontrolni mehanizmi	Da	Da	Da	Da
8. Građanske predstavke	Da	Da	Ne	Da

Izvor: Poslovnik o radu Skupštine Crne Gore, Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane i Zakon o tajnim podacima